

Til

Direktoratet for Byggkvalitet

DERES REF.: 22/3957

VÅR REF.: Tina Sletbak-Akerø

Oslo, 15. juni 2022

Innspill til DiBK – Oppfølging EUs høring om Byggevareforordningen

Treindustrien viser til pågående høringsprosess i EU om Europakommisjonens forslag til ny Byggevareforordning – CPR. Det vises også til informasjonsmøte med DiBK om saken. Treindustrien verdsetter at norske myndigheter følger opp ny forordning overfor EU og har tett kontakt med næringen om saken. Regelverket for omsetning og dokumentasjon av byggevarer er en svært viktig rammebetingelse for trebasert industri og andre byggevareprodusenter. Treindustrien gir her våre innspill til DiBK til oppfølging overfor EU.

Treindustrien er bransjeforening for produsenter av byggematerialer i tre, trelast, elementer m.v. og har rundt 110 medlemsbedrifter. Treindustrien inngår i Byggenæringens Landsforening og NHO-felleskapet.

Treindustrien mener det er store svakheter i dagens regelverk, slik det også er identifisert i forarbeidene til ny forordning. Dette gjelder særlig utfordringer knyttet til publisering av nye og reviderte harmoniserte produktstandarder. I tillegg leverer ikke regelverket godt nok på klima, miljø, sirkulær økonomi og digitalisering. Treindustrien er derfor positiv til at en oppdatert forordning har ambisjoner på disse områdene.

Treindustriens mener imidlertid at det er mye som fremstår uklart i den nye forordningen, og at det er behov for konkretisering og klargjøringer. Regelverket må være forståelig og brukervennlig.

Klima- og miljøkrav

Det er svært positivt at det skal stilles miljø- og klimakrav. Det vises flere steder i forslaget til forordning også til "Ecodesign for Sustainable Products Regulation". Treindustrien vil understreke at det for produsenten til enhver tid må være tydelig hvilket regelverk som gjelder. Det bør dermed ikke stilles krav til byggevarer *både* via Ecodesign-forordningen og Byggevareforordningen. Kravene bør i sin helhet inngå som en del av Byggevareforordningen, slik at produsenten har en "one-stop-shop" for dette.

Det fremkommer ikke tydelig i forslaget til forordning hvordan klimagassutslipp fra materialer skal dokumenteres. Norske byggevareprodusenter er langt framme og har gjort/gjør store investeringer knyttet til utarbeidelse av miljødokumentasjon i form av EPDer. For norsk byggenæring og produsenter i treindustrien er det viktig at kravene til dokumentasjon av klimagassutslipp i henhold til byggevareforordningen bygger på EPD-rammeverket. Dette for å kunne ha enhetlige dokumentasjonsløsninger, og unngå økte kostnader.

Kommisjonen forbeholder seg retten til å innføre et system med "traffic light labeling" gjennom delegerte rettsakter. Dette vil være en type miljømerking av produkter som er rettet mot forbrukere. Det er i tilfelle viktig at man fortsatt vil tillate, samt fremme EPDer i Business-to-Business-markedet. For helhetlige klimavurderinger av bygg vil informasjon fra en EPD være mer relevant for å kunne bedømme de beste total-løsningene for et bygg.

Kommisjonen skriver innledningsvis at det skal stimuleres til bruk av lavkarbon-produkter og produkter som lagrer karbon. Det kommer imidlertid ikke tydelig fram i selve forordningen hvordan biogent karbon og karbonlagring skal fremmes, og dette bør tydeliggjøres.

Digitalisering

Treindustrien er også positiv til at forordningen viser til digitalisering av produktinformasjon, ved innføring av digitalt produktpass og en database for byggevarer. Det fremkommer ikke hvordan dette skal gjøres i praksis, knyttet til blant annet kostnader og metodikk. Det er viktig at disse løsningene blir brukervennlige og sikrer at informasjonen enkelt kan distribueres mellom ulike digitale systemer. I Norge har næringen lenge jobbet med å utarbeide produktdataamaler (PDT) basert på strukturen gitt i standardene EN ISO 23386 og EN ISO 23387. Som en del av dette jobbes det også med digital strukturering av EPD-data i henhold til den nye standarden ISO 22057. Til tross for at mange gode krefter har jobbet lenge med PDTer er utbredelse, praktisk bruk og nytte foreløpig sterkt begrenset. Produktdataamaler er i Digitalt Veikart 2.0 pekt på som en felleskomponent, men i realiteten er det flere konkurrerende initiativ for å etablere PDT-plattformer i Norge. I tillegg har land og bransjer i Europa ulike tilnærminger og det mangler koordinering. Det vil derfor være svært nyttig om EU gjennom database for byggevarer og digitale produktpass sørger for et felles, åpent, digitalt rammeverk, med en brukervennlig struktur. Dette må også ses i sammenheng med oppdatering av harmoniserte produktstandarder i tråd med ny forordning. Det må vurderes om digital struktur for egenskapene skal legges inn i standardene, for eksempel i et annex med harmoniserte GUIDer. Slik Treindustrien forstår det vil en database over byggevarer også bidra til å forenkle tilsyn.

Sirkulær økonomi, ombruk og livsløp

Treindustrien støtter fokuset på sirkulær økonomi og ressurseffektivitet i forslaget til forordning, og er positive til at også brukte byggevarer skal være en del av forordningen. Treindustrien etterlyser imidlertid et større fokus på fornybare materialer. Fornybare materialer er i seg selv en del av et sirkulært kretsløp.

Forordningen og regelverket generelt må først og fremst fremme kvalitet og lang levetid på produkter. Treindustrien er positiv til at produkter skal designes slik at de kan gjenbrukes, reproduseres og resirkuleres. Også reparasjon og renovering er viktige punkter. Det er det imidlertid uklart hva det vil bety i praksis, og produsentene har behov for nærmere veiledning og retningslinjer for å kunne utvikle gode løsninger til markedet. Det er også behov for nærmere definisjonsavklaringer knyttet til flere av begrepene. Hvor går for eksempel skillet mellom re-produksjon og resirkulering?

Treindustrien støtter bruk av modifisert ytelseserklæring for brukte produkter. Det er viktig å legge til rette for enkel re-dokumentasjon av byggevarer, basert på bruken den brukte byggevaren skal ha i nytt bygg. Samtidig må dokumentasjonskravene ivareta sikkerhet og miljø, og ikke påføre opprinnelig produsent et urimelig ansvar. Utarbeidelse av modifiserte ytelseserklæringer for "used, remanufactured and surplus products" er beskrevet i artikkel 12. Kravene fremstår utydelige, og også her er det behov for klargjøringer slik at regelverket blir lettere å forstå og samtidig legger til rette for sikker ombruk av byggevarer. Ansvarsforhold må fremkomme tydeligere.

I annex 1, del C stilles det krav om å deklare produktikkerhetskrav. En produsent skal naturligvis svare for sikkerhetsaspekter ved produktet til det levert fra seg, men det er urimelig at produsenten skal ta ansvar for produktikkerheten gjennom hele produktets livssyklus. Dette fordi egenskapene kan påvirkes negativt av håndtering og bruk av produktet i det ferdige bygget. Det er behov for tydelige grensedragninger for ulike aktørers ansvar omkring dette.

I henhold til artikkel 22, punkt 2 j skal produsenter: *"accept to regain, directly or via their importers and distributors, ownership of surplus and unsold products that are in a state equivalent to the one in which they were placed on the market."* Treindustrien mener dette er et urimelig krav å legge på produsenter, som også berører kontrakts- og avtaleforhold mellom markedsaktører. Dette er forhold som ikke bør reguleres i byggevevareforordningen.

I henhold til artikkel 22, punkt 2 b skal det produsenten foretrekke resirkulerbare materialer eller materialer som er resirkulerte. Her bør også fornybare materialer inkluderes. Punktet har slik vi ser det en viktig prinsipiell avklaring om at det *både* er de originale materialene som siden kan resirkuleres og nye produkter som er laget av resirkulerte materialer som skal foretrekkes.

I henhold til artikkel 22, punkt 2 c skal produsentene overholde minimum innhold av resirkulert materiale og andre grenseverdier knyttet til miljø og klima i harmoniserte tekniske spesifikasjoner. Det er noe uklart hva som menes med dette. Betyr det at det kun for utvalgte aktuelle produkttyper vil kreves en minimumsandel resirkulert innhold, eller at alle produkttyper skal ha en minimumsverdi resirkulert innhold? Det siste er i tilfelle ikke realistisk, og heller ikke ønskelig med tanke på levetid, kvalitet og andre egenskaper. Produkter i heltre vil i tilfelle utgå med et slikt krav, og det kan umulig være intensjonen med regelverket. For trebaserte plateprodukter vil det derimot være mer aktuelt med slike krav, eller for et bygg som helhet.

Dokumentasjon

Det er ønskelig at ny byggevevareforordning tydeliggjør kravene til hvilke egenskaper som skal deklarerer. I dag er det kun krav om å deklarerer minst en egenskap. Ny forordning bør være langt tydelige på hva som kreves. Her må også de oppdaterte harmoniserte standardene for ulike produkter ha en lik struktur, der det er lett å se hvilke egenskaper som er vesentlige og som må deklarerer.

Treindustrien etterspør også en nærmere vurdering fra myndighetene knyttet til konsekvenser av innføring av samsvarserklæring (Declaration of Conformity), i tillegg til ytelseserklæring (Declaration of Performance), slik det er foreslått i utkastet.

Beskrivelsene av de ulike verifikasjonssystemene er vesentlig utvidet i forhold til dagens forordning. Slik Treindustrien tolker dette vil det kunne bety at utpekte kontrollorgan får flere sjekkpunkter i hvert system. Dette kan igjen få kostnadmessige følger for produsentene, og det må vurderes i hvilken grad dette er forholdsmessige tiltak.

Det innføres et nytt system 3+ for miljødokumentasjon. Det fremkommer ikke klart om system 3+ skal benyttes kun for kontroll av miljøegenskapene. Et produkt har alltid flere egenskaper enn det, og vil da kunne være i et annet system for verifikasjon. Treindustrien forstår det dithen at man da vil være i to ulike systemer for verifikasjon. Dette bør imidlertid klargjøres i forordningen.

Harmonisert sone og egne merkeordninger

Treindustrien viser til artikkel 7 "Harmonised zone and national measures". Treindustrien er bekymret for at forskriften her går for langt og inngripende i det som bør kunne være nasjonalt ansvar og muligheter for tilpasning. Det bør særlig vurderes konsekvenser dette kan ha også for nasjonale regelverk som byggt teknisk forskrift (TEK) og byggesaksforskriften (SAK). Det kan være stedlige forhold, værforhold og så videre som tilsier at det bør være mulig å sette egne produktkrav nasjonalt. Eksempelvis bør det fortsatt være mulig med ulike dimensjoner på byggevarer tilpasset lokal industriproduksjon og byggeskikk. Det virker også uklart hvordan innvirkningen blir på bruk av nasjonale standarder. Treindustrien forstår det slik at det ikke kan være obligatoriske merkeordninger nasjonalt, men at det fortsatt skal være mulig med frivillige merkeordninger. Det er viktig at denne muligheten opprettholdes da det er flere kvalitets- og merkeordninger som er viktige i det norske markedet, slik som eksempelvis Norsk Impregneringskontroll, Kledningskontrollen m.v. Det er også avgjørende at bestemmelsene i artikkel 7 ikke blir til hinder for at offentlige bestillere kan stille offensive krav til grønne og innovative anskaffelser.

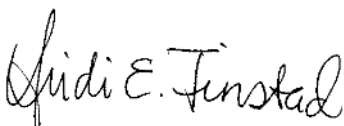
Implementering av nytt regelverk

Flere steder i forslaget forbeholder Kommisjonen seg retten til å ta beslutninger gjennom delegerte rettsakter. Det er utydlig hvilke forutsetninger som skal ligge til grunn for dette. Treindustrien vil understreke betydningen av forutsigbarhet i regelverksutviklingen, og mest mulig tydelighet i selve forskriften.

Samtidig er det positivt at EU vil påse at regelverket målrettes for å nå overordnede samfunns mål, og har et "ris bak speilet" dersom standardiseringsorganene ikke leverer i tråd med forventninger. Dette må imidlertid ikke få en form som bidrar til usikre rammevilkår, som igjen kan få betydning for investeringer i industrien. Det er derfor viktig at standardiseringsanmodningene fra EU til CEN blir gode og tydelige, og mulig å levere på, slik at det kun helt unntaksvis blir nødvendig å innføre produktkrav gjennom delegerte rettsakter.

Det er også uklart hvordan overgangsperioden fra gammelt til nytt regelverk skal løses. Slik Treindustrien forstår det vil det bli en glidende overgang. Med tanke på like konkurransevilkår er det viktig at man tilstreber en kortest mulig overgangsperiode. Det er mange harmoniserte produktstandarder som må oppdateres og spesifiseringer som må på plass i forordningen/delegerte rettsakter. Dette vil være krevende å følge opp for produsentene, og det er avgjørende med god veiledning fra myndighetene slik at man har god forståelse av de til enhver tid gjeldende krav i en slik overgangsfase. Det er nødvendig at direktoratet for byggkvalitet får tilstrekkelig ressurser til å følge opp dette arbeidet. Treindustrien vil også være en positiv medspiller i dette arbeidet.

Med hilsen
Treindustrien

Heidi Finstad
Adm. Direktør